

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/33/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8715208650
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8715208650.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka, v právnej veci žalobcu Z. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. F. č. XXX, N. R., zastúpeného JUDr. Jánom Garajom, advokátom, so sídlom v Prešove, Hlavná 137, proti žalovanému Z. S., so sídlom H. A. S. II. XXXX/X, zastúpenému Beňo & partners advokátska kancelárie, s.r.o., Nám. sv. Egídia 93, Poprad o vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad zo dňa 19.11.2019, č. k. 14C/85/2015 - 178 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok vo výrokoch I. a II.

Zrušuje rozsudok vo výroku III. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie návrh na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania vo veci OS Poprad sp. zn. 17C/176/2014 a vo veci Krajského súdu Prešov sp. zn. 8Sa/51/2018 zamietol. Ďalej určil, že žalobcovi patrí právo na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností bez právneho dôvodu žalovaným, a to pozemkov C KN XXX/X, C KN XXX/X a parcely E KN XXX/X, zapísaných na LV č. XXXX, kat.úz. S., zo strany žalovaného, a to za obdobie od 13.07.2013 do 13.07.2015.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na ust. § 123 Občianskeho zákonníka a § 451 Občianskeho zákonníka. Na základe vykonaného dokazovania, najmä z predložených listinných dôkazov, osvedčenia o dedičstve vo veci 4D 252/2014, darovacej zmluvy medzi Z. Z. a Z. E. ohľadom darovania nehnuteľností, aktuálne zapísaných na LV č. XXXX, kat. úz. S., mal za preukázané, že žalobca je vlastníkom sporných parciel, za obdobie od 13.07.2017 do 13.07.2015 ich nemohol riadne užívať. V danom období tieto parcely užívalo žalované Mesto S.. Preto medzitémnym rozsudkom priznal žalobcovi právo na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie týchto nehnuteľností so zdôraznením, že výška tejto náhrady nie je okolnosťou právnou, ale odbornou, a preto pokiaľ nedôjde k dohode medzi stranami sporu, nie je možné bez znaleckého dokazovania určiť jej výšku.

3. Čo sa týka návrhu žalovanej strany na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania OS Poprad, sp. zn. 17C/176/2014 a KS Prešov, sp. zn. 8Sa/51/2018, súd prvej inštancie poukázal na nehospodárnosť konania a z toho vyplývajúcu nedôvodnosť takéhoto rozhodnutia, a preto oba návrhy na prerušenie konania zamietol.

4. Proti tomuto rozsudku v celom rozsahu podal včas odvolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uvádza, že existuje žaloba na plnenie a žaloba o určenie. Neexistuje však žiadna medzižaloba. Medzitémnym rozsudkom, podľa jeho názoru, prichádza do úvahy len v prípadoch žalôb o plnenie a len žaloby o plnenie majú základ nároku a výšku nároku.

Žaloba na plnenie má prednosť pred žalobou o určenie. Tam, kde možno žalovať o plnenie, nie je daný naliehavý právny záujem na žalobe o určenie. Žalobca si toto všetko veľmi dobre uvedomuje a snaží sa tieto procesné postuláty špekulatívne obísť. Vie, že samostatnú žalobu o určenie jeho údajného práva by nemohol úspešnej podať. Určenie existencie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia nemôže byť predmetom určovacej žaloby, nakoľko na tejto žalobe by nemal naliehavý právny záujem. Právny záujem žalobcu je vždy na vydaní bezdôvodného obohatenia a nie na samotnom určení jeho existencie. Ide v takom prípade o typický príklad prednosti žaloby o plnenie. Žaloba žalobcu v znení poslednej úpravy petítu nie je ani žalobou o plnenie, ani žalobou o určenie. Neobsahuje výšku plnenia. Žiada, aby súd zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy bezdôvodného obohatenia, ktoré bude vyčíslené na základe znaleckého posudku. Ide o podobný prípad, ako keby sa veriteľ domáhal vrátenia pôžičky, keď by žiadal medzitimným rozsudkom určiť, že žalobca má právo na vrátenie pôžičky s tým, že jeho konečná výška bude preukázaná a vyčíslená po právoplatnosti medzitimného rozsudku. Nejde ani o určovaciu žalobu a v prípade medzitimného rozsudku musí byť v žalobe jasne uvedené, čo má byť predmetom medzitimného rozsudku a čo má byť predmetom meritórneho rozsudku. Žalobu teda nie je možné ani prejednať. Žalobca takto žaluje úmyselne, nie z dôvodu opomenutia, neznalosti, ale chyby v písaní. Nezrozumiteľnosť žaloby je prekážkou prejednaní veci a má za následok jej odmietnutie. Zdôrazňuje tiež, že žalobca sa takto úmyselne vyhýba zaplateniu súdneho poplatku vo výške 6% z hodnoty plnenia. Súdný proces by nemal poskytovať ochranu špekulatívnemu zneužívaniu procesných práv. Má za to, že v danej veci je výšku nároku možné zistiť bez akýchkoľvek ťažkostí prostým znaleckým posudkom. Žalobca má viacero takýchto káuz a ide o ten istý postup z jeho strany. Žalovaný ďalej zdôrazňuje, že súdna prax rieši stovky podobných prípadov, teda konkrétne náhrady za zákonné vecné bremeno, založené na základe zákona č. 66/2009 Z. z. Vždy ide o klasické žaloby na plnenie, ktorých súčasťou je určenie jeho výšky. Tvrdí, že je daný dôvod na prerušenie konania pre prebiehajúce dovolacie konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedené na OS Poprad, sp. zn. 17C/176/2014. V tomto konaní sa rieši otázka vlastníckeho práva žalobcu. Jeho vlastnícke právo je zásadnou predbežnou otázkou existencie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. V prípade, že by sa žalobca nikdy nestal vlastníkom týchto pozemkov a súd by mu v tomto konaní žiadaný nárok priznaný, tieto dva rozsudky nebudú môcť popri sebe obstáť a stav právnej neistoty sa zvýši. Týka sa to aj konania KS Prešov, sp. zn. 8Sa/51/2018, v ktorom sa preukazuje právna existencia cesty postavenej žalovaným na sporných pozemkoch. Súd dôležitosť tohto konania nedocenil. V tomto konaní nejde o to, či žalovaný užíva pozemok dobromyseľne, ide o to, či daný pozemok spadá pod pôsobnosť zákona č. 66/2009 Z.z. Ak je totiž na pozemku cestná komunikácia, potom v zmysle uvedeného zákona vzniklo zákonné vecné bremeno k týmto nehnuteľnostiam a v žalovanom období by tieto pozemky nemohli byť užívané neoprávnené. Pri zaťažení pozemku podľa tohto zákona, prichádza do úvahy od jeho účinnosti už len jednorazová náhrada. Na týchto pozemkoch sa pritom cesta zjavne nachádza, ide o pozemok v centre mesta, len niekoľko metrov od budovy súdu. Predmetom správneho konania je existencia cesty de iure, teda jej existencia ako predmet vlastníckych právnych vzťahov. Ak by sa preukázalo, že cesta právne existuje a jej vlastníkom je žalovaný, platil by režim podľa zákona č. 66/2009 Z.z., čím by sa zásadne zmenila podstata žalovaného nároku. Na základe týchto dôvodov navrhol žalovaný podanému odvolaniu vyhovieť.

5. Žalobca navrhol rozsudok potvrdiť ako vecne správny. Domnieva sa, že postup, ktorý zvolil pri uplatňovaní svojho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, aj postup prvoinštančného súdu, ktorý takýto návrh odobril, sú zákonné a nejde o obchádzanie zákona a už vôbec nie o jeho porušovanie. Žalobca je vlastníkom sporných parciel a v ňom špecifikovanom období ich nemohol riadne užívať, keďže parcely užíva Mesto S. bez právneho titulu a bez akejkoľvek náhrady, či už vo forme pravidelného mesačného nájomného alebo na inom zmluvnom základe. Predovšetkým konanie žalovaného má podľa jeho názoru kontúry špekulatívnosti, kedy vyberaním parkovného na pozemkoch žalobcu podniká a preňho tento maximálne výhodný stav sa snaží udržať. Nepovažuje za prípustné, aby orgánu verejnej správy bolo z titulu postavenia verejnoprávneho subjektu priznané nadštandardné postavenie, ktoré by mu umožňovalo bez akéhokoľvek právneho titulu vykonávať podnikateľskú činnosť na pozemku súkromných osôb, a to bez akejkoľvek náhrady.

6. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného, pokiaľ ide o vec samú, je opodstatnené a v danom štádiu konania neboli splnené podmienky pre potvrdenie ani pre zmenu rozhodnutia o veci samej.

7. K odvolacím námietkam žalovaného ohľadom tvrdeného nedostatku žalobného návrhu je potrebné uviesť, že touto okolnosťou sa už odvolací súd zaoberal a vyjadril svoje závery v uznesení z 31.03.2016, č. k. 2Co/30/2016 - 46.

8. Pokiaľ ide o vec samú, odvolací súd poukazuje na ust. § 123 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s nimi.

9. Podľa § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

10. Podľa § 4 zákona č. 66/2009 Zb., o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinného od 01.07.2009, ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

11. Podľa § 4 ods. 2 citovaného zákona, vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.

12. Podľa čl. 20 ods. 4 zákona č. 460/1992 Zb., vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

13. Ako je zrejmé z obsahu spisu, žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, kat. úz. S., parcela C KN XXX/X - ostatná plocha vo výmere 1044 m², parcela C KN XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 137 m², ako aj parcely E KN XXX/X - ostatná plocha vo výmere 134 m².

14. Podľa žalobcu žalovaný užíva tieto nehnuteľnosti bez právneho dôvodu a nebolo preukázané, aby sa na týchto pozemkoch nachádzali miestne komunikácie, ktoré by boli zaradené do cestnej siete.

15. Žalovaný v priebehu celého konania v súvislosti s takto uplatneným nárokom žalobcu zdôrazňoval, že predmetné pozemky, ktoré aktuálne vlastní žalobca sú zastavané miestnymi komunikáciami (cesta a chodníky), ktorých vlastníkom je Mesto S. a v tejto súvislosti predložil doklady - súpis miestnych komunikácií - ciest a chodníkov nachádzajúcich sa v S. na ulici T. (aktuálne ulica M. R. v S.) so zdôraznením, že tieto stavby boli realizované postupne od roku XXXX, k 30.11.1983 bol vykonaný ich inventárny súpis bývalým MsNV - odborom Miestneho hospodárstva obchodu, dopravy a poľnohospodárstva v S., žalovaný predložil tiež hospodársku zmluvu o prevode správy týchto miestnych komunikácií a s tým súvisiaci register inventárnych predmetov - stavieb miestnych komunikácií, okrem iného aj na ulici T. v S. (č. l. 126 a nasl. spisu).

16. Podľa žalovaného tieto stavby boli zriadené pred 01.01.1992, resp. aj pred 01.04.1983 a pri posudzovaní otázky, či ide o neoprávnenú stavbu je potrebné vychádzať z právnej úpravy platnej v okamihu vzniku stavby ako veci v právnom zmysle (do pozornosti rozsudok Krajského súdu Prešov sp. zn. 21Co/36/2017).

17. Žalovaný vzhľadom na uvedené v priebehu konania poukazoval na potrebu aplikácie § 4 nasl. citovaného zákona č. 66/2009 Zb.

18. Zákomom č. 66/2009 Zb. o niektorých opatreniach pri majetkoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, došlo s účinnosťou od 01.07.2009 k zriadeniu vecného bremena na pozemky zastavané komunikáciami a užívanie pozemkov zastavaných komunikáciami nie je od účinnosti tohto zákona bez právneho dôvodu (rozsudok KS Prešov, sp. zn. 1Co/79/2012).

19. Nadobudnutím účinnosti čl. I. zákona č. 66/2009 Zb., došlo k vzniku práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (na strane vlastníka stavby) i k paralelnému vzniku súvisiacej povinnosti výkon takéhoto práva strpieť (na strane vlastníka pozemku pod stavbou). Vlastník stavby sa ex lege stáva oprávneným užívateľom pozemku, čo vylučuje možnosť domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia za jeho užívanie, keďže v takom prípade ide o finančnú náhradu za vznik vecného bremena (do pozornosti rozsudok KS Prešov, sp. zn. 21Co/36/2017).

20. Ako sa s touto argumentáciou žalovaného vypořiadal prvoinštančný súd a akým spôsobom vyhodnotil predložené listinné dôkazy z preskúmaného rozhodnutia zistiteľné nie je.

21. Právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jednou zo súčastí základného práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná. Toto právo je podľa judikatúry Ústavného súdu SR implikované aj v čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 4Cdo/70/2020 vyslovil, že všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu.

22. Odôvodnenie rozhodnutia je tou časťou, v ktorej súd vysvetľuje, akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu. Zákon stanovuje požiadavky na obsah odôvodnenia rozsudku (§ 220 ods. 2 CSP) tak, aby z neho bola zrejmá jeho opodstatnenosť, zákonnosť a spravodlivosť. Dostatočné odôvodnenie je nevyhnutné aj z pohľadu práva neúspešnej strany namietat konkrétne skutkové alebo právne závery súdu pri uplatňovaní opravných prostriedkov. Je nevyhnutné, aby text odôvodnenia nebol len popisný a formálny, ale aby naopak obsahoval jasné a logické argumenty, ktoré sú konzistentné a navzájom si neodporujú.

23. Keďže nedostatočné zdôvodnenie rozhodnutia je potrebné hodnotit' ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené žalovanému uskutočňovat patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, odvolací súd postupom plynúcim z § 389 ods. 1 písm. b) CSP rozsudok vo veci samej, a teda vo výroku III. zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie tak, ako to určuje § 391 ods. 1 CSP. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie opätovne zaoberat sa podstatou nároku uplatneného zo strany žalobcu, ktorý tento nárok kvalifikuje ako vydanie bezdôvodného obohatenia za tvrdené užívanie jeho nehnuteľností žalovaným bez právneho dôvodu v čase od 13.07.2013 do 13.07.2015. V tejto súvislosti bude sa potrebné vypořiadat s argumentáciou žalovaného a ním predloženými listinnými dôkazmi, predovšetkým pokiaľ ide (vzhľadom na žiadané časové obdobie) o potrebu aplikácie ust. § 4 zákona č. 66/2009 Zb., ktoré zákonné ustanovenie však priznáva vlastníkovi nehnuteľností právo na náhradu na základe iných skutkových a právnych dôvodov. So zreteľom na právny charakter predmetných nehnuteľností a predovšetkým stavieb, ktoré sa na nich nachádzajú, súd prvej inštancie opätovne posúdi opodstatnenosť žiadaných nárokov žalobcu, vyhodnotí vykonané dôkazy každý z nich jednotlivo a všetky v ich vzájomnej súvislosti a o veci je potrebné opätovne rozhodnúť tak, aby rozhodnutie zodpovedalo kritériám určeným v § 220 ods. 2 CSP. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

24. Pokiaľ ide o návrhy žalovaného na prerušenie konania (uplatnené v štádiu prvoinštančného konania), odvolací súd poukazuje na ust. § 164 CSP, podľa ktorého, ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu alebo ak súd dal na také konanie podnet.

25. Jedným z týchto návrhov žalovaný požiadal prerušiť konanie do skončenia konania OS Poprad, sp. zn. 17C/176/2014, ktoré síce bolo právoplatne ukončené, však vo veci bolo proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podané dovolanie. Aj podľa odvolacieho súdu podanie dovolania v spomínanej právnej veci nespĺňa požiadavku predpokladanú ust. § 164 CSP na prerušenie konania tak, ako to vyhodnotil aj prvoinštančný súd, a preto odvolací súd rozsudok vo výroku I. z tohto dôvodu potvrdil (§ 387 CSP).

26. Uvedené sa vzťahuje aj na rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu žalovaného na prerušenie konania do právoplatného skončenia veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 8Sa/51/2018. V tejto súvislosti odvolací súd zistil, že toto konanie je už právoplatne ukončené vydaním rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 26.11.2019. Týmto rozsudkom Krajský súd v Prešove zrušil rozhodnutie Okresného riaditeľstva S. zboru v S., Okresného dopravného inšpektorátu č.p. X. - S. XX - XXX/XXXX - P zo dňa 27.07.2017 a vec vrátil žalovanému (Okresnému riaditeľstvu PZ v S., Okresný dopravný inšpektorát) na ďalšie konanie a toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 28.02.2020. So zreteľom na to, že konanie v danej veci je právoplatne ukončené, nie je tu dôvod na prerušenie konania a s obsahom takto vydaného rozhodnutia sa súd prvej inštancie môže oboznámiť. So zreteľom na túto situáciu odvolací súd potvrdil ako vecne správny (§ 387 CSP) rozsudok aj vo výroku II.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).